

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาข้อมูล เกี่ยวกับการจัดการมูลฝอยของชุมชนตำบลคอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ และปัจจัยที่มีเกี่ยวข้องกับการจัดการมูลฝอยของชุมชนตำบลคอนแก้ว ซึ่งมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาการจัดการมูลฝอยของชุมชนตำบลคอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการมูลฝอยของชุมชนตำบลคอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ สมาชิกในครัวเรือนที่อยู่ในพื้นที่ตำบลคอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 4,932 ครัวเรือน ผู้วิจัยทำการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multiple Sampling Random Method) สำหรับ ประชากรกลุ่มที่หนึ่ง แบ่งเป็นกลุ่ม (Cluster) ตามพื้นที่เป็น 4 กลุ่มตามลักษณะตามความหนาแน่นของประชากรในตำบลและหมู่บ้าน และเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informants) จากสมาชิกชุมชน โดยเน้นหัวหน้าครัวเรือนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการมูลฝอยของหมู่บ้านในตำบล จากแต่ละกลุ่ม (Cluster) ที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ใน 4 กลุ่ม จาก 10 หมู่บ้าน ได้ผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 98 คน สำหรับประชากรกลุ่มที่สอง เป็นผู้นำชุมชน ผู้วิจัยได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลหลักจากผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลคอนแก้ว และองค์กรที่เกี่ยวข้องหมู่บ้าน ๆ ละ 2 คน คือ ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 1 คน และผู้ที่รับผิดชอบในการจัดการมูลฝอยของหมู่บ้าน จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น 20 คน เพื่อศึกษาการจัดการมูลฝอยของชุมชนตำบลคอนแก้ว และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการมูลฝอยของชุมชนตำบลคอนแก้ว ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน อาชีพ รายได้ของครัวเรือน การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการมูลฝอยของชุมชน ความสนใจต่อปัญหามูลฝอยของประชาชน การรณรงค์เกี่ยวกับการจัดการมูลฝอยของ ชุมชน การมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยของชุมชน และรายได้จากการจัดการมูลฝอย โดยใช้การบรรยายสรุป โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean)

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 สถานการณ์ปัญหามูลฝอยของชุมชนตำบลคอนแก้ว

ผลการศึกษาพบว่า สถานการณ์ปัญหามูลฝอยของชุมชนคอนแก้ว เดิมปัญหามูลฝอยของชุมชนคอนแก้วไม่วิกฤติ แต่เมื่อมีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้น มีปริมาณมูลฝอยเพิ่มขึ้น ประชาชนในชุมชนจึงใช้วิธีการกำจัดมูลฝอยของครัวเรือน ดังนี้

5.1.1.1 **ฝังกลบรวมทั้งหมด** ปัญหามูลฝอยของ กลุ่มที่ใช้วิธีการขุดหลุมฝังกลบทั้งหมด พบว่าแต่ละครัวเรือนจะฝังมูลฝอยทุกอย่างโดยไม่มีการคัดแยก โดยฝังในพื้นที่บ้านของตนเอง ประเภทมูลฝอยที่นำไปฝัง ได้แก่ พลาสติก มูลฝอยเปียก และมูลฝอยอันตราย เช่น ถ่านไฟฉาย กระป๋อง สเปรย์ ยาฆ่าแมลง ทำให้น้ำในแหล่งน้ำใกล้เคียงเป็นสีดำ น่าเสียใช้ไม่ได้ เมื่อนำไปตรวจสอบปรากฏว่ามีสารตกค้างที่เป็นอันตรายต่อร่างกายเจือปนอยู่ในน้ำมาก เช่น โลหะหนัก ทำให้ไม่สามารถนำน้ำไปใช้ประโยชน์ได้ และก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนด้วย

5.1.1.2 **เผาพร้อมกันทั้งหมด** ประชาชนจะนำมูลฝอย ทั้งที่มูลฝอยเปียก มูลฝอยแห้ง และมูลฝอยอันตราย มาเผาในช่วงเวลาเย็น เพราะได้ประโยชน์หลายอย่าง คือ ช่วยกำจัดมูลฝอย ช่วยไล่ยุงและไล่แมลง เมื่อศึกษาสุขภาพของประชาชนพบว่า คนในชุมชนนี้ ป่วยเป็นโรคทางเดินลมหายใจ โรคมะเร็ง โรคหอบหืด ไอ โรคทางเดินหายใจ

5.1.1.3 **นำไปวางทิ้งในที่สาธารณะ** โดยประชาชนจะนำเอามูลฝอยไปทิ้งในที่กรร้างว่างเปล่า ทำให้เกิดแหล่งเพาะพันธุ์ของเชื้อโรค แมลง และพาหะนำโรคต่างๆ ทำให้เกิดโรคตาแดง โรคท้องร่วง นอกจากนี้ยังเกิดปัญหาสภาพแวดล้อมในชุมชนด้วย ทำให้ชุมชนสกปรกทำลาย ทัศนียภาพของชุมชน

5.1.1.4 **นำไปทิ้งใส่ถุงรวมกัน** โดยประชาชนจะทำมูลฝอยทุกชนิดใส่ถุง และให้บริษัทเอกชนมาจัดเก็บ เสียค่าบริการในการจัดเก็บ ครัวเรือนละ 60 – 100 บาท บางครั้งทางบริษัทไม่เข้ามาจัดเก็บ ทำให้มีปัญหามูลฝอยตกค้างส่งกลิ่นรบกวน

5.1.2 การจัดการมูลฝอยชุมชนตำบลคอนแก้ว

5.1.2.1 การจัดการมูลฝอยโดยชุมชน

ผลการศึกษา การจัดการมูลฝอยของชุมชนตำบลคอนแก้ว พบว่า ทุกหมู่บ้านในชุมชนตำบลคอนแก้ว มีลักษณะการจัดการมูลฝอยเป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือในระดับครัวเรือนทุกครัวเรือนต้องทำการแยกมูลฝอยเปียก และมูลฝอยแห้ง จากนั้นแยกมูลฝอยแห้งที่มีมูลค่าสามารถนำไปจำหน่ายได้ ไปทิ้งในกรงที่ทางหมู่บ้านจัดไว้ให้ เพื่อให้คณะกรรมการหมู่บ้านมาจัดเก็บเพื่อนำไปคัดแยกและจำหน่าย ส่วนมูลฝอยเปียกแต่ละบ้านจะต้องดำเนินการจัดการเอง โดยนำ

ไปฝังกลบ เเผา หรือจ้างบริษัทเอกชนมาจัดเก็บ ในการจ้างบริษัทเอกชนมาจัดเก็บทาง อบต. จะเป็นผู้ดำเนินงานในการจัดจ้างให้ โดยชาวบ้านที่ให้บริษัทเอกชนมาจัดเก็บให้ต้องเสียค่าจัดเก็บมูลฝอย คริวเรือนละ 60 – 100 บาท นอกจากนั้นจึงพบว่า มีบางครัวเรือนมีการจัดการมูลฝอย โดยการเผามูล ซึ่งทางชุมชน และอบต. จะอนุญาตให้เผาในช่วงเวลา 10.00 – 15.00 เท่านั้น ส่วนมูลฝอยแห้งที่แต่ละครัวเรือนนำไปใส่ทรงมูลฝอยของของหมู่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้านแต่ละหมู่บ้านจะเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินการจัดเก็บ คัดแยก และกำจัด รายได้ที่ได้จากการจำหน่ายมูลฝอยนำมาเป็นเงินทุนในหมู่บ้าน

5.1.2.2 การจัดการมูลฝอยโดยหน่วยงาน

การดำเนินการจัดการมูลฝอยของชุมชนตำบลคอนแก้ว โดยหน่วยงาน คือ อบต. จะมีหน้าที่ในการกำจัดมูลฝอยให้แก่ทุกหมู่บ้านในชุมชน โดยการจ้างบริษัทเอกชนมาจัดเก็บมูลฝอยให้ชุมชน นอกจากนั้นยังเป็นศูนย์กลางในการแก้ไข จัดการมูลฝอยของทุกหมู่บ้าน รวมถึงการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและสนับสนุน เช่น สำนักงานสิ่งแวดล้อมเขต 10 สำนักประชาสัมพันธ์ เขต 3 กรมประชาสัมพันธ์ และ SADA ในการจัดการมูลฝอยในชุมชน ด้านการสร้างจิตสำนึกให้แก่ประชาชนในชุมชน เกี่ยวกับประโยชน์ของมูลฝอย และโทษหรือปัญหาที่เกิดจากมูลฝอย สร้างอาสาสมัคร และวิทยากรอาสาสมัคร เพื่อแนะนำ ติดตาม ประเมินผล เกี่ยวกับปัญหามูลฝอยของชุมชน เป็นพี่เลี้ยงให้แก่ชุมชนในการจัดการปัญหามูลฝอยของชุมชน เช่น ช่วยจัดทำสื่อสารสนเทศ จัดหาพื้นที่สร้างเตาเผามูลฝอย ในกรณีที่ไม่สามารถจัดการปัญหามูลฝอยของชุมชนได้ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ อบต. ไม่เห็นด้วย ในอนาคตถ้าไม่สามารถกำจัดมูลฝอยของชุมชนได้หมด ทาง อบต. จะสร้างเตาเผามูลฝอยให้ชุมชนในพื้นที่สุสาน 3 แห่ง สร้างเป็นเตาเผาแบบไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม แต่ปัจจุบัน อบต. พยายามผลักดันในครัวเรือนมีการ จัดการมูลฝอยของตนเอง และลดปริมาณมูลฝอยเพื่อประโยชน์ในระยะยาว

การมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยของชุมชนตำบลคอนแก้ว พบว่า ก่อนมีโครงการในการจัดการมูลฝอยของชุมชนตำบลคอนแก้ว พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมน้อย แต่ต่อมาผู้นำชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลได้เห็นสภาพปัญหามูลฝอยของชุมชน จึงได้ริเริ่มให้มีการจัดการมูลฝอยชุมชน โดยได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานสิ่งแวดล้อมเขต 10 เพื่อสร้างความตระหนักถึงปัญหามูลฝอยให้กับประชาชน กลุ่มแกนนำ อุปรสรคที่พบคือ ประชาชนมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน แบ่งเป็น 1) กลุ่มที่ตกลงจะทำ 2) กลุ่มที่เฉยๆ ไม่เข้าร่วมแต่ไม่ต่อต้าน และ 3) กลุ่มที่ไม่ร่วมและไม่ต่อต้าน ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยของชุมชน และมีความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมประมาณร้อยละ 70 การจัดการมูลฝอยของชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลคอนแก้ว ผู้นำชุมชน และองค์กรที่เข้ามาสนับสนุน เป็นผู้คิดริเริ่ม การวางแผน และการวางโครงการกำจัดมูลฝอย

ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมด้านนี้น้อย แต่มีส่วนร่วมในการปฏิบัติมาก ในการคัดแยกมูลฝอย ส่วนผู้นำชุมชน และแกนนำวิทยากร จะมีส่วนร่วมโดยมีบทบาทในการสร้างความหนัก สร้างจิตสำนึก ให้แก่ประชาชนในการจัดการมูลฝอย ดังนั้นในการดำเนินการจัดการมูลฝอยของตำบลคอนแก้ว มีองค์การบริหารส่วนตำบลคอนแก้ว และผู้นำชุมชนเป็นหลักด้าน ความคิดริเริ่ม ในการจัดทำโครงการ และกระตุ้นให้เกิดจิตสำนึกร่วมกัน และการมีส่วนร่วม ส่วนประชาชนในชุมชน ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตาม จึงเป็นโอกาสผลักดันชุมชนประสบความสำเร็จในการจัดการมูลฝอยของชุมชนต่อไป ส่วนอุปสรรค พบว่า ประชาชนบางส่วนยังไม่เล็งเห็นความสำคัญ และตระหนักถึงปัญหามูลฝอยของชุมชน ผลประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดการมูลฝอยประชาชนทุกคน ในชุมชนมีโอกาสได้รับประโยชน์ร่วมกัน เพราะนำเงินรายได้มาเป็นเงินกองทุนหมู่บ้าน เพื่อใช้ในการพัฒนาหมู่บ้าน นอกจากนั้นยังได้รับความภาคภูมิใจ เพราะมีหมู่บ้านในชุมชนได้รับรางวัลเกี่ยวกับการจัดการมูลฝอยที่สถาบันต่าง ๆ เช่น หมู่ที่ 7 บ้านสันเหมืองได้รับรางวัลชนะเลิศ “ชุมชนถึงขยะทองคำ” จากสำนักประชาสัมพันธ์เขตที่ 3 กรมประชาสัมพันธ์ เป็นต้น ส่วนประโยชน์ที่ชุมชนได้รับ พบว่า ชุมชนสะอาด กองมูลฝอยที่ในชุมชนซึ่งเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ เชื้อโรคและพาหะนำโรคหายไป ทำให้มีทัศนียภาพสวยงามขึ้น และประชาชนมีความสามัคคีกันมากขึ้น แต่การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลยังไม่มีการกำหนดบทบาท หน้าที่ไว้ชัดเจน ปัจจุบันทุกคนในชุมชนช่วยกันสอดส่องดูแลไม่ให้บุคคลในชุมชนและบุคคลภายนอกชุมชนนำมูลฝอยมาทิ้งในที่รกร้างว่างเปล่าในชุมชน ถ้าพบผู้กระทำความผิดก็มีการเปรียบเทียบปรับและนำเงินเข้ากองทุนเช่นเดียวกัน ในอนาคตจะมีการจัดทำเตาเผามูลฝอย ในพื้นที่สุสานของตำบล 3 แห่ง โดยสร้างเป็นเตาเผาแบบไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

5.1.3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการมูลฝอย

5.1.3.1 ปัจจัยส่วนบุคคล

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 59.2 เป็นเพศหญิง มีอายุ 41 – 50 ปีมากที่สุด คือ ร้อยละ 33.7 ซึ่งเป็นช่วงอายุที่อยู่ในช่วงวัยกลางคน มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 56.1 ส่วนใหญ่ มีสมาชิกในครัวเรือน 3 – 4 คน คิดเป็นร้อยละ 56.1 เป็นลักษณะครอบครัวเดี่ยว ร้อยละ 44.9 ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปมากที่สุด ร้อยละ 33.7 มีรายได้ 50,000 – 100,000 บาท ต่อปีมากที่สุด

5.1.3.2 ปัจจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

ได้รับข่าวสารเรื่องการจัดการมูลฝอยจากสมาชิกองค์การบริหาร ส่วนตำบลมากที่สุด รองลงมาคือ ผู้นำชุมชน/คณะกรรมการกลุ่มในชุมชน หอกระจายข่าวชุมชน แต่ได้รับ

ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการชุมชนน้อยกว่า 1 ครั้งต่อสัปดาห์มากที่สุด ประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่ มีความสนใจในการจัดการมูลฝอย คิดเป็นร้อยละ 91.8 โดยส่วนใหญ่สนใจเรื่องการแยกมูลฝอยเปียกและมูลฝอยแห้ง คิดเป็นร้อยละ 75.5 หมู่บ้านส่วนใหญ่มีการรณรงค์ในการจัดการมูลฝอย คิดเป็นร้อยละ 89.8 การรณรงค์ ส่วนใหญ่ที่ประชาชนใช้วิธีการประกาศเสียงตามสาย สมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 55.1 เห็นว่าชุมชนของตนเองไม่มีปัญหามูลฝอย

ปริมาณมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชน พบว่า ครัวเรือนมีมูลฝอยประเภทเศษอาหาร พืชผัก และผลไม้มากเป็นอันดับ 1 รองลงมาประเภทพลาสติก และ โฟม เป็นอันดับ 2 ประเภทขวด แก้ว กระจายเป็นอันดับ 3 ประเภทกระดาษ หนังสือพิมพ์เป็นอันดับ 4 การจัดการมูลฝอยในปัจจุบันจะให้แต่ละบ้านแยกมูลฝอยก่อนทิ้ง (มูลฝอยแห้ง มูลฝอยเปียก มูลฝอยอันตราย)

การมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยของชุมชน พบว่า สมาชิกใน ชุมชนมีส่วนร่วมด้านความคิดริเริ่ม วางแผน วางโครงการกำจัดมูลฝอยชุมชนน้อย ด้านการดำเนินโครงการกำจัดมูลฝอยของชุมชนมาก ด้านการได้รับประโยชน์จากการกำจัดมูลฝอยของชุมชนน้อย และมีส่วนร่วมด้านการติดตามประเมินผลการกำจัดมูลฝอยของชุมชนน้อยด้วยเช่นกัน

ประชาชนส่วนใหญ่มีการจัดการมูลฝอยเหมาะสมปานกลาง ร้อยละ 57.1 รองลงมา มีการจัดการมูลฝอยเหมาะสมดี ร้อยละ 41.9 และมีการจัดการที่เหมาะสมน้อย ร้อยละ 1.0

การจัดการมูลฝอยของชุมชนตำบลคอนแก้ว แต่ละหมู่บ้านมีการรวมกลุ่มกันเพื่อจัดการมูลฝอยในหมู่บ้านของตนเอง โดยตั้งคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบในการจัดเก็บ คัดแยก และกำจัดมูลฝอย ยกเว้นหมู่ที่ 8 และหมู่ที่ 10 ไม่มีการรวมกลุ่มกันเพื่อดำเนินงานในเรื่องการจัดการเก็บมูลฝอย แต่ให้บริษัทเอกชนเข้ามาจัดเก็บไปกำจัดเอง ในการดำเนินงานนั้น ผู้นำชุมชน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล อปปร. มีบทบาทในการสนับสนุนด้านการจัดการมูลฝอยเป็นอย่างมาก โดยกำหนดวิธีการดำเนินการในการจัดการมูลฝอยของหมู่บ้าน และมีส่วนช่วยในการประชาสัมพันธ์ รณรงค์ให้ประชาชนในชุมชนทราบ และตระหนักในการจัดการมูลฝอย รวมถึงการติดตามการดำเนินงาน ตรวจสอบรายได้ จัดประชุมชี้แจงและระดมความคิดเห็นในการจัดการมูลฝอยของชุมชน ประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ นอกชุมชนในการแก้ไขปัญหามูลฝอยและจัดเก็บมูลฝอย นอกจากนี้ยังช่วยในการตรวจสอบดูแลบุคคลภายนอกที่นำมูลฝอยมาทิ้งในชุมชน นอกจากกลุ่มผู้นำชุมชนและผู้นำท้องถิ่นแล้ว หมู่ที่ 3 ยังได้รับการสนับสนุนจากท่านพระครูโสภณบุญญารัตน์ ที่เป็นเจ้าของมูลนิธิบุญญารัตน์ ในการให้ความรู้แก่ประชาชน เรื่องการทำปุ๋ยหมักชีวภาพจากมูลฝอย นอกจากนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลคอนแก้ว ได้สนับสนุน ชุมชน โดยการจัดทำสื่อสารสนเทศประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกในชุมชนตระหนักถึงปัญหามูลฝอย ความสำคัญและประโยชน์ในการจัดการมูลฝอย รวมถึงการติดต่อประสานงานเพื่อ

ดึงหน่วยงานอื่น ที่เกี่ยวข้องในการจัดการมูลฝอยของชุมชน และจัดจ้างบริษัทเอกชนมาจัดเก็บมูลฝอย

ชุมชนได้รับการสนับสนุนในการจัดการมูลฝอยจากหน่วยงานต่าง ๆ คือ สำนักพัฒนาที่ดิน เขต 6 ในการจัดทำปุ๋ยหมักชีวภาพ สำนักงานสิ่งแวดล้อมเขต 10 ให้งบประมาณในการสร้างจิตสำนึกในการจัดการมูลฝอย SADA ให้การสนับสนุนโดยการจัดทำ “โครงการ อบต. รักถิ่น รักพลังงาน (ลดมูลฝอยประหยัดพลังงาน) และสำนักประชาสัมพันธ์เขต 3 กรมประชาสัมพันธ์ จัดประกวด “โครงการชุมชนถึงขยะทองคำ”

ปัจจุบันหมู่ที่ 3 มีปัญหาในการจัดการมูลฝอย เพราะนำมูลฝอยไปทำปุ๋ยหมักชีวภาพ ทำให้เกิดกลิ่นรบกวน และมีคนร้องเรียน ทาง อบต. กำลังดำเนินการจัดทำแผนช่วยเหลือ โดยการจัดหาพื้นที่ให้อยู่ไกลจากแหล่งชุมชน การจัดทำปุ๋ยหมักชีวภาพของหมู่ที่ 3 เป็นการดำเนินงานเชิงธุรกิจ จึงมีต้นทุนสูง เพราะมีการจ้างคนคัดแยกมูลฝอย และกรอกน้ำปุ๋ยหมักชีวภาพเพื่อจำหน่าย นอกจากนี้ยังพบปัญหาปริมาณมูลฝอยมีจำนวนมากจัดเก็บไม่ทันต้องเสียค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บเพิ่ม

5.2 อภิปรายผล

จากผลการศึกษาที่มีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. จากผลการศึกษาการจัดการจัดการมูลฝอยของชุมชนตำบลคอนแก้ว พบว่า ชุมชนตำบลคอนแก้วมีการร่วมมือกันที่ีระหว่างประชาชนในชุมชนในการคัดแยกมูลฝอยก่อนนำมาทิ้งหน่วยงานในชุมชน ได้แก่ มูลนิธิบุญญากรณ์ องค์การบริหารส่วนตำบล ผู้นำชุมชน ในการแก้ไขปัญหาและวางแนวทางในการจัดการมูลฝอยของชุมชน โดยวิธีการที่ใช้ในแต่ละหมู่บ้านนั้น ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการและเลือกวิธีการปฏิบัติ เช่น หมู่ที่ 3 เลื่อนำมูลฝอยไปทำปุ๋ยหมักชีวภาพ หมู่ที่ 8 และหมู่ที่ 10 ไม่มีการดำเนินการจัดการมูลฝอย ให้บริษัทเอกชนมาจัดเก็บและนำไปกำจัด จึงเห็นได้ว่าการจัดการมูลฝอยของชุมชนคอนแก้วเกิดจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน โดยได้รับปัจจัยหนุนจากภายนอกชุมชน ซึ่งการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ ผลการศึกษาพบว่า ในชุมชนตำบลคอนแก้วได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ ได้แก่ สำนักพัฒนาที่ดิน เขต 6 สำนักงานสิ่งแวดล้อมเขต 10 SADA และสำนักประชาสัมพันธ์เขต 3 กรมประชาสัมพันธ์ ในการให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ ความรู้ในการจัดการมูลฝอยชุมชน

2. ในประเด็นเรื่อง การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการกำจัดมูลฝอยของชุมชนตำบลคอนแก้วนั้น มีแหล่งที่สำคัญ คือ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล หอกระจายข่าวชุมชน ผู้นำชุมชน/คณะกรรมการกลุ่มในชุมชน นั้นแสดงให้เห็นว่า การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการ

มูลฝอยของชุมชน ประชาชนจะได้รับจาก ผู้นำชุมชน นั้นแสดงว่าผู้นำชุมชนมีความตื่นตัว ให้ความสำคัญในเรื่องนี้ และมีบทบาทมากในเรื่องการจัดการมูลของชุมชนตำบลคอนแก้ว ซึ่งการที่ชุมชนคอนแก้วมีผู้นำที่เข้มแข็งยอมทำให้การดำเนินกิจกรรมในการจัดการมูลฝอยของชุมชนสามารถสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เช่นเดียวกับ วิชัย ลักษณะรุจิ (2541) ทำการวิจัยเรื่อง การจัดการมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมของครัวเรือน : กรณีชุมชนบ้านหลวย เทศบาลเมืองลำพูน ที่ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีวิธีการจัดการมูลฝอยของครัวเรือนตามประเภทของ มูลฝอยที่แตกต่างกัน สามารถใช้วิธีการจัดการที่ดี และเหมาะสมกับสภาพความเป็นอยู่ของ ประชากรไม่ทำให้เกิดปัญหามูลฝอยภายในชุมชน และเทศบาลสามารถเก็บมูลฝอยได้สะดวก และประชาชนส่วนใหญ่เคยมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยของชุมชน โดยได้รับการส่งเสริมจาก ผู้นำชุมชนในการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และประชาชนส่วนใหญ่มีความตระหนักต่อปัญหามูลฝอยของชุมชน จึงทำให้เกิดการมีส่วนร่วมระหว่างประชาชนในชุมชนในการจัดการมูลฝอยและ กิจกรรมอื่นๆ นอกจากนั้นประชาชนส่วนใหญ่ในชุมชนมีทัศนคติความคิดที่ดีต่อผู้นำ และเห็นว่าผู้นำมีบทบาทสำคัญในการจัดการมูลฝอยภายในชุมชน ผู้นำได้รับการ ขอมรับจากประชาชนในชุมชน และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยของชุมชนทุกชั้นตอน ทำให้เกิดความสามัคคี และร่วมมือกันในการจัดการมูลฝอยของชุมชนด้วยดี แต่ผลการศึกษา ถึงความถี่ในการรับรู้ข่าวสารประชาชนในชุมชนมีความถี่ในการได้รับข่าวสารเรื่องการจัดการมูลฝอยน้อยกว่าหนึ่งครั้งต่อสัปดาห์ ซึ่งจะส่งผลต่อการปฏิบัติในการจัดการมูลฝอยของชุมชน เช่นเดียวกับ สุรศักดิ์ สุนทรลาภ (2538) ทำการวิจัยเรื่อง ความรู้และการปฏิบัติ เกี่ยวกับการกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลภายในครัวเรือน ของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองนครปฐม ผลการวิจัย พบว่า ครัวเรือนที่ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลในครัวเรือนในระดับต่ำ และมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลภายในครัวเรือนที่ถูกต้องในระดับต่ำ

3. เรื่อง การรณรงค์การจัดการมูลฝอยชุมชนตำบลคอนแก้ว ผ่านสื่อสารสนเทศต่างๆ เช่น ประกาศเสียงตามสาย แผ่นพับใบปลิว ป้ายประกาศ ป้ายรณรงค์ และตามแหล่งต่าง ๆ ของชุมชน พบว่า ชุมชนที่มีความเข้มแข็งเรื่องการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ จะช่วยการดำเนินงานในการจัดการมูลฝอยของชุมชนทำได้สะดวกรวดเร็วขึ้น เพราะประชาชนจะมีความรู้ ความเข้าใจ และความตื่นตัวจากการได้พบเห็นการประชาสัมพันธ์จากสื่อต่างๆ และให้ความร่วมมือในการจัดการมูลฝอยในครัวเรือนของตนเองเพิ่มขึ้น การรณรงค์ แจกแผ่นพับและใบปลิวตามบ้าน เป็นการกระตุ้นให้ประชาชนเกิดจิตสำนึก และตระหนักถึงปัญหามูลฝอยของชุมชน ก่อให้เกิดความรู้สึกร่วมเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน สร้างการมีส่วนร่วมในชุมชนขึ้น

4. นอกจากนี้เรื่อง ระดับการศึกษาเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการมูลฝอยชุมชนใน ทิศทางบวก เช่นเดียวกับ อัมพา ถ้วยงาม (2525) ได้วิจัยเรื่อง ความรู้ เจตคติในการอนุรักษ์ดินและ น้ำของเกษตรกรจังหวัดชลบุรี พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ ได้แก่ ระดับการศึกษา แสดงให้เห็น ว่าเกษตรกรที่มีการศึกษาต่างกันมีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ดินและน้ำต่างกัน และชลธิชา ตั้งอัน (2534) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความรู้ ความเชื่อ และการปฏิบัติของแม่บ้านในการกำจัดขยะมูลฝอย และสิ่งปฏิกูล : ศึกษากรณีครัวเรือนริมคลองแสนแสบกรุงเทพมหานคร พบว่า แม่บ้านที่มีการ ศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี และการศึกษาสูงกว่ามีความรู้ ความเชื่อและการกำจัดขยะมูลฝอยและ สิ่งปฏิกูลภายในครัวเรือนมากกว่ากลุ่มแม่บ้านที่มีระดับการศึกษาอื่น ดังนั้นระดับการศึกษาต่างกัน อาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการจัดการมูลฝอย

5. และในเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยของชุมชนตำบลคอนแก้ว พบว่า ด้านการดำเนินงานประชาชนมีส่วนร่วมมาก แต่ด้านความคิดริเริ่ม วางแผน ด้านการได้รับ ประโยชน์ และด้านการติดตามประเมินผลมีส่วนร่วมน้อย นั้นแสดงให้เห็นว่า ในการจัดการ มูลฝอยของตำบลคอนแก้ว ประชาชนยังเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการน้อย ซึ่งทำให้ขาดจิตสำนึก ร่วมกันในการจัดการมูลฝอยของชุมชนได้ เพราะการมีส่วนร่วมเป็นปัจจัยสำคัญในการที่จะ ผลักดันให้กิจกรรมต่างๆ ในการจัดการมูลฝอยให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาที่มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการเพิ่มความถี่ในการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการ มูลฝอยมากยิ่งขึ้น เพื่อให้ประชาชนได้มีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักเกี่ยวกับปัญหามูลฝอย และมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยของชุมชนตนเองมากขึ้น โดยการประชาสัมพันธ์ผ่านเสียงตาม สาย หรือผ่านเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล ผู้นำชุมชน เพราะประชาชนส่วนใหญ่ได้รับ ข่าวสารการจัดการมูลฝอยจากแหล่งข่าวสารดังกล่าว

2. องค์การบริหารส่วนตำบลคอนแก้ว ผู้นำชุมชน ควรหันมาณรงค์ให้ประชาชนเลิก เเผามูลฝอย แล้วใช้วิธีการอื่นแทนมากขึ้น เช่น นำไปไม้ ไปทำเป็นปุ๋ยหมัก หรือนำไปกองทับถม ไว้ใต้ต้นไม้เพื่อย่อยสลายเป็นปุ๋ย เพราะการเผามูลฝอยเป็นการสร้างมลภาวะให้แก่สิ่งแวดล้อม และสุขภาพของประชาชน

3. การจัดการมูลฝอย ควรสนับสนุนผลักดันให้ผู้นำมีบทบาทในการจัดการมูลฝอยชุมชนให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น โดยการเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักเกี่ยวกับปัญหามูลฝอยที่เกิดขึ้นในชุมชนให้มากขึ้น เช่น ใครเป็นผู้สร้างปัญหามูลฝอย ใครต้องเป็นผู้รับผิดชอบปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน

4. ควรชี้ให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในชุมชนในการจัดการมูลฝอยมากขึ้น โดยการชักนำจากผู้นำในชุมชนเอง และให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในการร่วมจัดการมูลฝอยมากขึ้น เพื่อเป็นแนวทางนำไปสู่การจัดการมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

5. ผู้นำชุมชนหมู่ที่ 8 และ หมู่ที่ 10 ควรส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนมีตระหนัก และมีการจัดการมูลฝอยในครัวเรือนของตนเองก่อนนำมาทิ้ง เช่น คัดแยกมูลฝอย เพราะปัจจุบันประชาชนในชุมชนนำมูลฝอยทิ้งรวมกันและให้บริษัทเอกชนไปดำเนินการทั้งหมด

6. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้แนะนำความรู้ วิธีการในการจัดการมูลฝอย เพราะประชาชนในชุมชนมีความพร้อมในการให้ความร่วมมือกับชุมชน

7. ควรส่งเสริมให้มีกระบวนการในการสร้างความร่วมมือในการจัดการปัญหามูลฝอยร่วมกันในชุมชนตำบลคอนแก้ว โดยการแสวงหาความร่วมมือกันระหว่างหมู่บ้านในชุมชนตำบลคอนแก้ว เพื่อสร้างให้เกิดกระบวนการแก้ไขปัญหาในองค์กรวม และสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในชุมชนได้มากขึ้น เพื่อความยั่งยืนในการจัดการมูลฝอยของชุมชน โดยเฉพาะองค์กรส่วนท้องถิ่นตำบลคอนแก้ว ควรมีบทบาทในการสร้างเครือข่าย เพื่อแก้ไขปัญหาและมีการจัดการมูลฝอยที่ยั่งยืนเป็นองค์กรวมทั้งชุมชน